

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Nc/4/2017
Identifikačné číslo spisu: 3811216328
Dátum vydania rozhodnutia: 06.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3811216328.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ I. A., bývajúceho v K. a 2/ F. A., bývajúcej v K., proti žalovanej Z. Z., bývajúcej v K., právne zastúpenej A3 advokátskou kanceláriou, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Partizánska 25, o vrátenie daru, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 9 C 154/2011, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trenčíne z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 17 Co 363/2017 a 17 Co 364/2017, takto

rozhodol:

Sudkyne Krajského súdu v Trenčíne Mgr. Zuzana Holúbková a Mgr. Martina Trnavská n i e s ú v y l ú č e n é z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 Co 363/2017, 17 Co 364/2017.

Sudkyne Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Alena Záhumenská a JUDr. Ľubica Bajzová s ú v y l ú č e n é z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 Co 363/2017, 17 Co 364/2017.

Odôvodnenie

1. Žalovaná podaním z 8. septembra 2017 vzniesla námietku zaujatosti „všetkých sudcov“ Krajského súdu v Trenčíne. Uviedla, že v danom prípade medzi žalovanou a sudcami odvolacieho súdu naozaj existuje taký vzťah, ktorý by objektívne mohol spochybňovať ich nezaujatosť (nestrannosť) s ohľadom na doterajší postup sudcov tohto súdu k osobe a k právam žalovanej. Poukázala na to, že zaujatosť krajského súdu ako celku pramení z osobnej averzie voči žalovanej, ktorá sa uchádzala o miesto sudkyne na civilnom oddelení tohto súdu, avšak vo výberovom konaní neuspela, pretože vtedajšiu predsedníčku JUDr. Alenu Radičovú nezaujímala jej odbornosť ani charakterové vlastnosti, ale jej súdne spory a rodinné pomery. Zaujatosť sudcov krajského súdu napokon preukazuje aj absurdné podozrenie týchto sudcov voči jej osobe, že bola autorkou anonymu, na základe ktorého Z. H. neprešla výberovým konaním na tento krajský súd. Z postupu Krajského súdu v Trenčíne má jasne za to, že tento súd postupuje pri poškodzovaní práv žalovanej systematicky, jednotne a cielene, bez ohľadu na osoby a obsadenie senátu odvolacieho súdu. Z týchto dôvodov žiadala, aby bol Krajský súd v Trenčíne z konania vylúčený a aby spor bol prikázaný na rozhodnutie nezávislému a nestrannému súdu.

2. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v

Trenčín len vo vzťahu k tým jeho sudcom, ktorí majú ako zákonní sudcovia rozhodnúť o odvolaní žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

3. Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Trenčíne na rok 2017 vec v odvolacom konaní má prejednať senát 17 Co zložený z predsedu senátu Mgr. Ivan Kubínyi a členiek senátu JUDr. Gabriela Janáková a Mgr. Zuzana Holúbková. Nakoľko JUDr. Gabriela Janáková bola uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. októbra 2013 sp. zn. 7 Nc 55/2013 vylúčená, bola na základe pokynu predsedu Krajského súdu v Trenčíne určená za tretieho člena senátu náhodným výberom zo zastupujúcich sudcov JUDr. Alena Záhumenská. Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Trenčíne na rok 2017 zastupujúcimi sudcami za JUDr. Gabrielu Janákovú súd v 1. rade JUDr. Ľubica Bajzová, v 2. rade JUDr. Alena Záhumenská a v 3. rade Mgr. Martina Trnavská. O vylúčení, resp. nevyhlúčení predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyho Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval, pretože o jeho nevyhlúčení bolo rozhodnuté uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. októbra 2013 sp. zn. 7 Nc 55/2013.

4. Sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne Mgr. Zuzana Holúbková sa k vznesenej námietke zaujatosti vyjadrila tak, že žalovanú pozná ako kolegyňu z Okresného súdu Trenčín, nemá s ňou však blízky, priateľský vzťah a v prejednávacom konaní sa necíti byť zaujatá.

5. Sudkyňa JUDr. Alena Záhumenská k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že sa vo veci cíti byť zaujatá. Žalovanú osobne pozná od začiatku jej pôsobenia na Okresnom súde Trenčín, má k nej priateľský vzťah, presahujúci rámec kolegiálnosti. Uviedla, že sa kontaktujú aj mimo pracoviska.

6. Sudkyňa JUDr. Ľubica Bajzová k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že sa vo veci cíti byť zaujatá. Vo vzťahu k žalovanej došlo k zmene v ich vzťahoch, tykajú si, stretli sa na spoločnom podujatí aj mimo pracoviska a má k nej priateľský vzťah.

7. Sudkyňa Mgr. Martina Trnavská k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že sa cíti byť v konaní zaujatá. Žalovanú osobne pozná z čias pôsobenia na súde prvej inštancie, má k nej kolegiálny vzťah.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trenčíne (§ 54 ods. 1 Civilného sporového poriadku ďalej len „CSP“) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

9. V zmysle § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

10. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

11. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednanom spore alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

12. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu

predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmanení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej procesnej strane).

13. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

14. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla strany sporu) uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

15. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

16. Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám sporu alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne

(porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

17. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Svojím správaním má dbať na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. Musí mať dostatok schopnosti ovládať svoje konanie aj sféru svojich vnútorných pocitov. Súčasťou vecného prístupu sudcu k prejednávaniu sporu a k stranám sporu je napr. aj schopnosť sudcu vyrovnávať sa vnútorne s prípadnými námietkami strán v priebehu i mimo konania, ako aj s eventuálnou kritikou jeho konania, ktorá môže mať rozmanitú podobu (porovnaj R 47/1998). Pokiaľ by sudca (mimo iného) takúto schopnosť nemal, spochybňovalo by to jeho spôsobilosť vykonávať funkciu sudcu. Treba pripomenúť, že nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu s ú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho naplnenia (poskytovania) spravodlivosti.

18. V danom prípade je námietka zaujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne odôvodňovaná tým, že v danom prípade medzi žalovanou a sudcami odvolacieho súdu existuje taký vzťah, ktorý by objektívne mohol spochybňovať ich nezaujatosť (nestrannosť) s ohľadom na doterajší postup sudcov tohto súdu k osobe a k právam žalovanej. Namietala, že zaujatosť krajského súdu ako celku pramení z osobnej averzie voči žalovanej.

19. Vychádzajúc z uvedených zásad Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nemožno prisvedčiť dôvodom námietky zaujatosti uplatnenej žalovanou voči zákonným sudcom Krajského súdu v Trenčíne. Z obsahu spisu totiž nevyplýva, že by zákonní sudcovia Krajského súdu v Trenčíne javili známky zaujatosti voči žalobkyni, a to z hľadiska ako subjektívnej nestrannosti, tak ani z hľadiska objektívneho aspektu nestrannosti sudcu. Samotný subjektívny názor žalobkyne, že u zákonných sudcov sú dané okolnosti vylučujúce ich z prejednávania a rozhodovania sporu, nemôže bez ďalšieho zakladať dôvod pre legitímne obavy z ich nestranného a nezaujatého rozhodovania. Obava (pocit) z nestrannosti, nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať v o veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne.

20. Sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Alena Záhumenská, ktorá sa vyjadrila tak, že sa cíti byť zaujatá vzhľadom na priateľský vzťah so žalovanou, teda že majú vzťah osobný, bližší než pracovný, už bola vylúčená z dôvodu zaujatosti voči žalovanej rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. júna 2016 sp. zn. 1 Nc 6/2016, z 13. septembra 2016 sp. zn. 1 Nc 8/2016 a z 8. decembra 2016 sp. zn. 5 Nc 8/2016 v iných sporoch vedených na Krajskom súde v Trenčíne (sp. zn. 6 Co 187/2016, 19 Co 319/2016, 6 NcC 30/2016) a dôvody zaujatosti naďalej trvajú; a v prípade sudkyne Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Ľubice Bajzovej, ktorá uviedla, že sa vo veci cíti byť zaujatá, nakoľko vo vzťahu k žalovanej došlo k zmene v ich vzťahoch, tykajú si, stretli sa na spoločnom podujatí aj mimo pracoviska a má k nej priateľský vzťah, najvyšší súd dospel k záveru, že vzťah uvedenej povahy a intenzity v spojitosti so subjektívnym vnímaním povahy takéhoto vzťahu namietaných sudkýň k žalovanej zakladá skutočnosť relevantnú z hľadiska § 49 ods. 1 CSP a je dôvodom pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danom spore. Takto definovaný vzťah (priateľský, či súkromný) zakladá pochybnosť o nezaujatosti namietaných sudkýň pre ich pomer k strane sporu z oboch sledovaných hľadísk (tak zo subjektívneho, ako aj objektívneho) a je spôsobilý naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudkýň JUDr. Aleny Záhumenskej a JUDr. Ľubice Bajzovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 Co 363/2017, 17 Co 364/2017.

21. V prípade sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej, ktorá k vznesenej námietke zaujatosti sa vyjadrila tak, že síce žalovanú pozná z bývalého pracoviska ako kolegyňu, avšak s ňou bližší vzťah nemá a necíti sa byť zaujatá, nadriadený súd ju nevylúčil z prejednávania a rozhodovania v tomto konaní; z námietky žalovanej a ani z ďalšieho obsahu spisu neboli zistené žiadne okolnosti relevantné z hľadiska § 49 ods. 1 CSP, ktoré by boli objektívne spôsobilé spochybniť nezaujatosť sudkyne.

22. Sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne Mgr. Martina Trnavská v písomnom oznámení uviedla, že sa cíti byť zaujatá, žalovanú osobne pozná, nemá s ňou osobný blízky vzťah, bola jej kolegyňou na Okresnom súde Trenčín.

23. V tejto súvislosti treba uviesť, že samotná skutočnosť, že sudca sa zo svojho osobného pohľadu domnieva, že v jeho prípade by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti, bez ďalšieho nezakladá dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania sporu, a to najmä nie vtedy, ak okolnosti, z ktorých sudca subjektívne vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o jeho nezaujatosti, nie sú

ničím objektivizované alebo ak objektívne nemôžu viesť k legitímnym pochybnostiam o jeho nezaujatosti (k tomu porovnaj aj R 31/2014).

24. Najvyšší súd už opakovane vyslovil názor, že vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak kvalitatívne znaky ich vzťahov neprekročia hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Až v prípade, že by vzájomný vzťah sudcov prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o dôvod vylučujúci sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu (vid' napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Nc 40/2014, 2 Nc 8/2015, 3 Nc 4/2016, 4 Nc 6/2015, 5 Nc 1/2015, 7 Nc 53/2013, 8 Nc 39/2014).

25. Aj ústavný súd zastáva názor, podľa ktorého (len) kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokúvania sporu (vid' napríklad IV. ÚS 345/09, IV. ÚS 124/2010, I. ÚS 352/2010).

26. Keďže nebol zistený žiaden dôvod, z ktorého by vyplynulo, že možno pochybovať o nezaujatosti sudkyne Krajského súdu v Trenčíne Mgr. Martiny Trnavskej v tomto konaní (§ 49 ods. 1 CSP), Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že túto sudkyňu nevylúčil z prejednávania a rozhodovania v tomto konaní.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.